

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Стоян Петков Маринов

член на Научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор” в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика /икономика и управление по отрасли – туризъм/

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски”. Обявата за конкурса е публикувана в Държавен вестник бр.58/26.07.2016 г.

2. Основание за написване на становището

Заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски” и Протокол 1 от 10.10.2016 г. от заседание на Научното жури за избор на председател и определяне на рецензенти по конкурса.

3. Информация за кандидата в конкурса

Единствен кандидат по обявения конкурс е доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова.

Родена е на 22.05.1975 година в гр. София. ОКС „бакалавър“ по „Международен туризъм“ (1995-1998 г.) и „Бизнес реклама“ (1996- 1999 г.), както и ОКС „магистър“ по „Международен туризъм“ (1998-1999 г.) придобива в Университета за национално и световно стопанство (УНСС). През 2003 г. защитава успешно дисертация на тема “Реинженеринг и конкурентоспособност на туристическия продукт” и получава ОНС „доктор“ по научната специалност 05.02.26. Маркетинг (Конкуренция в международния туризъм.)

През 2004 ч. започва работа като асистент в Стопански факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, където работи и понастоящем. През 2008 г. се хабилитира за доцент по научната специалност 05.02.18 „Икономика и управление по отрасли (Туризъм)“. През 2016 г. защитава дисертационен труд на тема „Анализ и оценка на структурните изменения и темп на развитие на туризма под влияние на глобализацията“ и придобива научната степен „доктор на икономическите науки“ в професионално направление 3.8 Икономика (Икономика и управление по отрасли – Туризъм). Понастоящем е директор на магистърската програма „Икономика и управление на туризма“. Владее английски, руски, португалски и немски език.

В периода 2005-2016 доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова е повишавала квалификацията си чрез участие в *седем* семинара и практико-приложни обучения, организирани от авторитетни чуждестранни институции като: La Fondation pour La Formation Hoteliere; ESCO; Hotels Academy; Travel Mind; ProQuest; Job Trust; Министерството на туризма в Република Гърция, Атина.

Доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова е с участие в *11 специализирани комисии, експертни съвети и работни групи на различни организации с отношение към туризма* - НАОА, НАПОО, Българска стопанска камара; Министерството на туризма; МОН; Българска туристическа камара, ESCO (European Skills, Competencies and Occupation taxonomy) към Генерална дирекция „Заетост, социални въпроси и приобщаване” на Европейската комисия.

Кандидатката се отличава с активна обществената дейност в качеството си на заместник председател на Българската камара за образование, наука и култура, както и на експерт към Българска туристическа камара, Националния център за развитие на туризма и Института за иновационни практики в туризма.

Отговорен редактор е на списание "Science & Research" издавано от Българска камара за образование, наука и култура (БКОНК) и е член на редакционните колегии на четири чуждестранни издания. В периода 2008-2016г. е рецензирала четиринадесет статии за публикуване в авторитетни индексирани научни списания.

Доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова е участвала общо в 20 научно-изследователски, образователни, научно-приложни и бизнес проекти. На 7 проекта е била ръководител (в т.ч. 5 университетски проекта, 1 национален и 1 международен), а в други 13 проекта участва като експерт в т.ч. 2 университетски, 7 национални и 4 международни проекта.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

Доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова се изявява като качествен и уважаван от студентите редовен преподавател. Води лекции по осем учебни дисциплини пред студенти в ОКС „магистър“ по специалност "Икономика и управление в туризма" към Стопанския факултет на СУ и по програмите „Музеология“ към Исторически факултет на СУ и „Мениджмънт и социализация на културното наследство“ към Философски факултет на СУ. Води лекции и по една учебна дисциплина на студенти в ОКС „бакалавър“, специалност „Туризм“ в Геолого-географски факултет на СУ. За периода 2011-2016г. средната годишна натовареност на доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова е 1155 ч. аудиторна заетост, което надхвърля четири пъти норматива на СУ от 270 часа.

В периода 2009-2016г. в рамките на програма „Еразъм“ за преподавателска мобилност доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова е била ежегодно гост-лектор в университети във Финландия, Великобритания и Португалия.

За студентите от Стопански факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ кандидатката е разработила електронен вариант на лекционните курсове на учебните дисциплини „Маркетинг и управление на туристическата дестинация“ и „Икономика и управление на международния туризм“.

Осъществила е успешно научно ръководство на общо 53 дипломанта, а в периода 2013-2015 г. е академичен наставник на 22 студента за студентски практики по проект на МОН.

През периода 2008-2016 г. е ръководила общо седем докторанта, шест от които успешно са придобили ОНС „доктор“. В момента е научен ръководител на един чуждестранен докторант по програма „Базилеус“.

Участвала е в 26 научни журита - 22 за придобиване на ОНС „доктор“, 2 за заемане на академична длъжност „доцент“ и 2 за академична длъжност „професор“.

5. Характеристика на представените научни трудове за рецензиране

В настоящия конкурс доц. д.ик.н Соня Милева – Божанова участва с общо **46 научни трудове**, различни от представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, научната степен „доктор на науките“ и заемане на академичната длъжност „доцент“. Всички представени публикации са публикувани в реномирани издания и са рецензирани от авторитетни български и чуждестранни учени. Общият обем на представените публикации е 1310 страници. В структурно отношение публикациите включват:

- Седем броя монографии с общ обем 553 стр., от които 1 самостоятелен монографичен труд и 6 в съавторство.
- Четири самостоятелни студии с общ обем от 288 стр.
- Тринадесет статии с общо 150 стр., в т.ч. 11 самостоятелни статии и 2 в съавторство. 11 от статиите са публикувани в чуждестранни списания.
- Деветнадесет доклада с общо 192 стр., от които 12 самостоятелни научни доклада и 7 в съавторство. 6 доклада са публикувани в сборници от международни конференции.

- Три учебника в съавторство с общо 127 стр. страници.

Представената научна продукция на доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова налага следните изводи:

Първо, доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова участва в настоящия конкурс с достатъчна научна продукция, чийто обем възлиза на 1310 стандартни страници.

Второ, представените научни публикации превишават предвидените в нормативните документи количествени и качествени изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“. По стандарта за количествените изисквания за заемане на академична длъжност „професор“ в Стопанския факултет на СУ „Свети Климент Охридски“ доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова събира 3166 точки при изискуеми 600.

Трето, в съдържателно отношение научните публикации съответстват напълно на тематиката на обявения конкурс. Авторката систематизира и интерпретира задълбочено теоретични и практическо-приложни аспекти на съвременния туризъм и на икономическите отношения в него.

Четвърто, налице е ясно изразено съответствие между научноизследователската и учебно-преподавателската работа на доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова .

Пето, публикациите на доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова се отличават с влияние. Според справка на Университетската библиотека на СУ „Св. Кл. Охридски“ са открити 8 индексирани публикации на авторката в World Cat и 30 в Национална библиография на Република България. Доказателство за интереса към публикациите на авторката са наличните 194 цитирания, от които 141 на български, 51 на английски език, 1 на руски и 1 на македонски език.

6. Синтезирана оценка на основните научни и научно-приложни приноси на кандидата

Научно-изследователската работа на доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова се отличава с резултати и приноси в тематични направления както следва:

Първо, *систематизиране на модел за управление на съвременния международен туризъм*. (публикации от списъка № № 1, 4, 5, 7, 14, 17, 41, 44, 45). Авторката изследва туристическата политика като инструмент за регулиране и насърчаване на туризма на международно, национално и регионално ниво и сполучливо извежда основните функции и задачи на различните видове национални туристически администрации.

Второ, *анализ на развитието на туризма в България в двадесет годишен период от 1990г. до 2010г.* (№№ 8, 12, 16, 23, 29, 36, 42, 23) Анализират се и се оценяват всички съдържателни елементи на България като туристическа дестинация - туристическите ресурси, суперструктурата, инфраструктура, човешките ресурси, чуждестранните инвестиции, иновативността на националната туристическа индустрия. Определят се конкурентните позиции на България на основни емитивни пазари – Германия, Великобритания и Русия (№№ 8, 29) и се посочват възможностите за ефективно препозициониране на страната ни на международния туристически пазар (№8).

Трето, *изследване на ефективността на образованието по туризъм в България и проектиране на привеждането му в съответствие със съвременните изисквания на пазара на труда*. (№№13, 16, 20, 21, 22, 25, 39, 43). Изследването е реализирано на макро ниво (влияние на националната политика в сферата на образованието), на секторно ниво (диагностициране образованието в професионално направление туризъм в България) и на микро ниво (изследване на въпросите за съвременните потребности на пазара на труда по отношение на професиите, компетенциите и уменията на заетите в туристическите агенции туроператори). Разработена е концептуална рамка с нови и

актуализирани професии по функционален признак, отразявайки спецификата на изпълняваните процеси.

Четвърто, *концептуализиране на маркетинговата политика на организациите за управление на дестинации* (№№ 6, 9, 10, 15, 24, 26, 27, 32, 35). Авторката има съществен принос за усъвършенстване и апробиране на методологията за анализ и диагноза на инструментариума на националния маркетинг и конкретно на съдържателни елементи на маркетинговия комуникационен микс на дестинацията като: средствата за интегрирани маркетингови комуникации; националния туристически портал; бранда на дестинацията, участието в туристически борси и изложения, опознавателните турове.

Пето, *разработване на модел за категоризиране и класифициране на антропогенните туристически ресурси като основа за диверсификация на туристическия продукт на туристическата дестинация* (№№ 2, 18, 19, 31, 33, 34, 37). Моделът е апробиран успешно по отношение на социалистическото *културно-историческо* наследство на България като ресурс за развитие на „тъмен“ туризъм, както и по отношение на местните храни в страната за развитие на отговорен туризъм.

Шесто, *систематизиране и изясняване на ключови фактори за конкурентоспособността на туристическите фирми като иновационните стратегии и е-туризма* (№№ 3, 11, 23, 28, 30, 42, 45, 46). Изчерпателно са разграничени и определени основните детерминанти за развитието на е-туризма в България: финансови, регулативни, организационни и технически. Идентифицирани са световните тенденции относно навлизането на новите технологии, ролята на социалните мрежи и независимите пътувачи, възможностите на мобилните канали за дистрибуция в туристическия бизнес.

7. Критични бележки и препоръки

Представените публикации не дават основание за съществени бележки по тяхното съдържание. Ще си позволя да препоръчам на доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова още по-активно да публикува в индексирани чуждестранни списания, за да бъдат творческите ѝ резултати видими за световната научна общност в туризма.

8. Заключение

Документите по конкурса свидетелстват и изложените факти доказват, че кандидатурата на доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова за заемане на академичната длъжност „професор“ в СУ „Св. Климент Охридски“ отговаря на критериите по нормативните документи. Изпълнени са количествените и качествените изисквания на чл. 29 от ЗРАСРБ, чл. 60 от ППЗРАСРБ и чл. 114 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ за заемането на академичната длъжност „професор“.

Давам **висока положителна оценка** на кандидатурата на доц. д.ик.н. Соня Милева – Божанова и с убеденост я предлагам за избиране на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 3.8 Икономика /икономика и управление по отрасли – туризъм/

13.11.2016 г.

Изготвил становището:

(проф. д-р Стоян Маринов)